

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Broj: 07-350/23-2716/2
Podgorica, 15. jun 2023. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE
Gospođa mr Danijela Đurović, predsjednica

PODGORICA

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 8. juna 2023. godine, razmotrila **Izveštaj o radu sa finansijskim izvještajem Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2022. godinu i izveštaj o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2022. godinu nezavisnog revizora „Spin off“ d. o. o. Podgorica**, koje je dostavilo Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma.

S tim u vezi, Vlada daje sljedeće

MIŠLJENJE

U skladu s članom 5 Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni list CG“, br. 40/13, 56/13, 2/17 i 49/19), propisano je da Vlada daje mišljenje Skupštini Crne Gore na izvještaj o radu s finansijskim izvještajem Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Izveštaj o radu Agencije pripremljen je u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama (član 26) i daje detaljan prikaz razvoja sektora elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti, regulatornih mjera i dostignutog stepena konkurentnosti tržišta, realizacije obaveza i aktivnosti iz domena Univerzalnog servisa u sektoru elektronskih komunikacija i univerzalne poštanske usluge, aktivnosti u dijelu upravljanja ograničenim resursima, ostvarivanja i zaštite interesa korisnika elektronskih komunikacionih i poštanskih usluga, kao i prikaz realizovanih obaveza iz Plana rada Agencije za 2022. godinu. Agencija je poslovanjem u 2022.

godini ostvarila dobit u iznosu od 0,51 milion €, koja nakon, umanjena za troškove investicija od 0,15 miliona €, iznosi 0,37 miliona.

IZVJEŠTAJ O RADU

Razvoj sektora elektronskih komunikacija elektronske komunikacione mreže u Crnoj Gori je na visokom stepenu, tako da se pružanjem njihovih elektronskih komunikacionih usluga primjenjuju najsavremenije tehnologije, koje se implementiraju uz poštovanje principa tehnološke neutralnosti i tehničkih standarda.

U toku 2022. godine u razvoj elektronskih komunikacionih mreža operatori su uložili oko 69 miliona eura, koja predstavlja dobru osnovu za dalje povećanje dostupnosti i pružanje još kvalitetnijih elektronskih komunikacionih usluga na cijeloj teritoriji Crne Gore.

U martu 2022. godine, mobilni operator Crnogorski Telekom i julu iste godine, mobilni operator One Crna Gora pustili su u komercijalni rad 5G NR mreže, koristeći postojeće frekvencijske resurse iz opsega 2 GHz i 2,6 GHz i uz primjenu tehnike dinamičkog dijeljenja spektra (DSS), koje je izuzetno važno i s aspekta promocije Crne Gore kao turističke destinacije, kao i destinacije pogodne za rad digitalnih nomada. Uspješno je realizovana aukcija spektra za pionirske 5G opsege (700 MHz i 3,6 GHz) i operatori su za pravo korišćenja dodijeljenih radio-frekvencija iz ova dva opsega, kao jednokratnu naknadu, uplatili Budžetu Crne Gore, početkom 2023. godine, sredstva u iznosu od 8.836.146,00 €. U odnosu na početne cijene ostvareni prihod je veći za 1.086.146,00 € ili nešto više od 14%. Takođe, treba istaći da je početkom 2022. godine Budžetu Crne Gore uplaćeno 7.086.011,00 € na osnovu rezultata aukcije „Spektra“, koja je realizovana krajem 2021. godine.

U 2022. godini, u Registar operatora elektronskih komunikacija, koji vodi Agencija, upisano je 34 operatora. Broj korisnika fiksnih pretplatničkih linija, u 2022. godini, iznosi 190.595, a u 2022. godini broj korisnika mobilne telefonije iznosi 1.274. Najveći broj su korisnici mreže s optičkim vlaknima, i to 46,04%. Procenat domaćinstava u području dostupnosti NGA (30 Mb/s) iznosi 81,70%. Uslugu pristupa internetu kablovskim distributivnim sistemima odnosno hibridno optičkim-koaksijalnim (HFC–Hybrid fibrecoaxial) mrežama, u Crnoj Gori pružaju Mtel i Telemach. Oba operatora implementirala su DOCSIS 3.0 standard, koji omogućava velike brzine prenosa podataka. Broj korisnika na kraju 2022. godine iznosi 52.160.

Sprovedene regulatorne mjere

U 2021. godini nastavljene su aktivnosti na Projektu računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva, shodno dinamici predviđenoj Metodologijom računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva. Agencija je krajem juna 2021. godine usvojila Odluku o vrijednosti ponderisanog troška kapitala za 2020. godinu, kojom se određuje da je vrijednost ponderisanog troška kapitala prije oporezivanja na nivou od 6,91%, koju su kod izračunavanja troškova za pružanje regulisanih maloprodajnih i veleprodajnih usluga, dužni da primijene operatori sa znatnom tržišnom snagom.

Sporazum o smanjenju cijena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama u regionu Zapadnog Balkana zaključen je 4. 4. 2019. godine u Beogradu između ministarstava nadležnih za oblast elektronskih komunikacija: Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Republike Kosova, Republike Sjeverne Makedonije i Republike Srbije. Agencija je, 17. 12. 2020. godine, donijela Odluku kojom je Crnogorskom Telekomu, Telenoru i Mtelu naložila da, od 1. 7. 2021. godine, smanje cijene usluga rominga u državama Zapadnog Balkana i primijene Pravilnik o utvrđivanju detaljnih pravila o primjeni „politike fer korišćenja“, o metodologiji procjene održivosti ukidanja dodatnih naknada za regulisane maloprodajne usluge rominga i zahtjevu, koji podnosi operator za potrebe te procjene, propisujući situacije da operatori mogu odstupiti od mehanizma naplate propisanog Odlukom, te Smjernice za implementaciju navedene odluke i Pravilnika na nivou maloprodaje (Smjernice za maloprodajni roming u regionu Zapadnog Balkana, maj 2021. godine) u cilju jednostavnije primjene ovih propisa. Operatori iz regiona Zapadnog Balkana i EU su, 6. 12. 2022. godine, u Tirani potpisali Deklaraciju o romingu, koja će omogućiti smanjenje cijena usluga rominga između EU i Zapadnog Balkana.

Tokom 2022. godine Agencija je preduzimala redovnu i vanrednu kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra na teritoriji Crne Gore u jednodnevnim ili višednevnim kontrolnomjernim kampanjama. Agencija je krajem 2022. godine izvršila mjerenja parametara kvaliteta usluge u javnim mobilnim elektronskim komunikacionim mrežama u cilju provjere ispunjenosti zahtjeva iz odobrenja za korišćenje radio frekvencija.

Nadzor nad radom operatora elektronskih komunikacija vrši Agencija preko nadzornika za elektronske komunikacije. U toku 2022. godine obavljani su redovni i vanredni stručni nadzori. Ukupno je obavljeno 45 pregleda poštanskih operatora, od kojih 31 redovni i 14 vanrednih.

Univerzalni servis

M-tel, kao operator Univerzalnog servisa za pružanje usluge Univerzalnog imenika i Univerzalne službe informacija u Crnoj Gori pruža usluge univerzalnog servisa, a Crnogorski Telekom je operator Univerzalnog servisa za pružanje usluga pristupa elektronskoj komunikacionoj mreži, telefonskih poziva i pristupa internetu na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Dodijeljeni ograničeni resursi

U 2022. godini Agencija je donijela 2.155 odobrenja za korišćenje radiofrekvencija, rješenja o utvrđivanju tehničkih i operativnih uslova za korišćenje odobrenih radio-frekvencija i rješenja o dodjeli pozivnog znaka/MMSI broja. Radio-frekvencije iz opsega 800 MHz, 900 MHz, 1800 MHz, 2 GHz i 2,6 GHz dodijeljene su u postupcima aukcije spektra 2016. i 2021. godine, koje su odobrene do 1. septembra 2031. godine. Nakon što su u prvoj fazi dodjele raspoloživih radio-frekvencija za MFCN sisteme u postupku aukcije spektra, koji je pokrenut u oktobru 2021. godine i okončan u februaru 2022. godine, produžena odobrenja mobilnom operatoru Mtel za korišćenje radio-frekvencija iz opsega 900 MHz, 1800 MHz i 2 GHz i dodijeljene slobodne radiofrekvencije iz opsega 2 GHz i 2,6 GHz, Agencija se opredijelila da su predmet druge faze dodjele radio-frekvencije iz tzv. pionorskih 5G opsega 700 MHz, 3,6 GHz i 26 GHz, s obzirom da mobilni operatori nijesu iskazali zainteresovanost za korišćenje i dodjelu radio-frekvencija iz opsega 1500 MHz i 2,3 GHz. U 2022. godini operatori su podnijeli ukupno 48 zahtjeva za odobrenje brojeva i/ili adresa (38 zahtjeva za korišćenje i 10 zahtjeva za nastavak korišćenja odobrenja, kojim je rok isticao u 2022. godini) i 9 zahtjeva za oduzimanje prava za korišćenje ovih resursa.

Zaštita interesa korisnika

U 2022. godini vodi se 332 postupaka po žalbama korisnika od kojih je 58 postupaka okončano donošenjem odluke o usvajanju žalbe, 94 postupka je okončano donošenjem odluke o odbijanju žalbe zbog neosnovanosti.

Zajedničko korišćenje elektronske komunikacione infrastrukture

Zajedničko korišćenje telekomunikacione kablovske kanalizacije zastupljeno je u 15 crnogorskih opština, ukupne dužine oko 709.190 m, što

je za 7,51% više u odnosu na isti period prošle godine. Na kraju 2022. godine operatori su posjedovali 606 antenskih stubova. Operatori – vlasnici antenskih stubova daju u zakup prostor na antenskim stubovima na 322 lokacije, koje su cc 54% od ukupnog broja antenskih stubova. Operatori krajem 2022. godine posjeduju 729 lokacija na kojima su objekti/zgrade/kontejneri u kojima je smještena oprema. Zajedničko korišćenje je zastupljeno na 228 lokacija, što čini oko 31% ukupnog broja objekata/zgrada/kontejnera. Godine 2022. obavljeno je 3.284 pojedinačna mjerenja korisnika iz Crne Gore prema mjernom serveru sistema EKIP NetTest. Sistem za mapiranje elektronske komunikacione infrastrukture Agence i koji je baziran na open source rješenju, pokazao je da su tokom 2022. godine na sistemu bila prijavljena 124 aktivna korisnika iz sljedećih subjekata: 17 operatora, 17 planera – obrađivača planskih dokumenata, 3 državna organa i 2 lokalne samouprave.

Razvoj tržišta poštanske djelatnosti

U 2022. godini Agencija je donijela Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrsti i načinu dostavljanja podataka poštanskih operatora („Službeni list CG“, broj 146/22). Osnovni razlog za donošenje ovog pravilnika je usklađivanje s odredbama Uredbe (EU) 2018/644 o uslugama prekogranične dostave paketa. U Registar operatora poštanskih usluga na kraju 2022. godine upisano je 25 operatora. Pošta Crne Gore je u 2022. godini ostvarila 35.519.563 poštanskih usluga. Od ostvarenih poštanskih usluga 15.329.815 su univerzalne poštanske usluge, a 20.189.748 komercijalne.

Stručni nadzor nad radom operatora poštanskih usluga koji su registrovani kod Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, shodno Zakonu o poštanskim uslugama, vrši Agencija preko nadzornica za poštansku djelatnost. U 2022. godini obavljeni su redovni i vanredni stručni nadzori. Ukupno je izvršeno 45 pregleda kod poštanskih operatora, od kojih 31 redovni pregled i 14 vanrednih pregleda. O izvršenim pregledima su sačinjeni zapisnici. Na sačinjene zapisnike ovlašćeni predstavnici subjekata nadzora nijesu imali primjedbe.

Ostali zadaci iz Plana rada

Takođe, Agencija je realizovala aktivnosti predviđene Planom rada i Finansijskim planom Agencije za 2022. godinu.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost poslovnu 2022. godinu završila je ostvarujući dobit u iznosu od 0,51 milion eura, koja nakon umanjjenja za troškove investicija u iznosu od 0,15 miliona eura iznosi 0,37 miliona.

Agencija je u 2022. godini realizovala prihode u iznosu od 4,26 miliona, koji su veći za 8,08% u odnosu na Finansijski plan Agencije za 2022. godinu. Obuhvataju poslovne prihode, u iznosu od 4,07 miliona, koji se odnose na naknade predviđene Zakonom o elektronskim komunikacijama i Zakonom o poštanskim uslugama. Ovi prihodi su za 3,30% veći u odnosu na Plan za 2022. godinu. Nadalje, Agencija je u 2022. godini ostvarila ostale poslovne prihode, u iznosu od 5.780,00 eura, a finansijski prihodi po osnovu kamata, zateznih kamata, kamata na stambene kredite zaposlenih, prihoda od tendera i prihoda od zaštite od rizika iznose 0,19 miliona €. Uvidom u Izvještaj o finansijskom poslovanju Agencije za 2022. godinu utvrđeno je da najveće učešće od 44,2% u ukupnim prihodima ostvareno je od naknada za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta, i to u iznosu od 1,74 miliona eura, te naknada na osnovu ovlašćenja za korišćenje radio-frekvencija, u iznosu od 1,55 miliona eura, kao i naknada na osnovu ovlašćenja za korišćenje numeracije, u iznosu od 0,51 miliona eura. Ostvareni rashodi u 2022. godini iznose 3,74 miliona eura i manji su za 4,9% u odnosu na planirane rashode u 2022. godini. Najveći rashodi su za bruto zarade zaposlenih, u iznosu od 1,88 miliona eura, odnosno 50,3% ukupnih rashoda i manji su za 10,2% u odnosu na Plan za 2022. godinu.

Krajem 2022. godine Agencija ima 68 zaposlenih. U izvještaju nezavisni revizor navodi da su, 31. decembra 2022. godine, svi iskazi o materijalno značajnim pitanjima istiniti i objektivni, kao i rezultati poslovanja i novčani tokovi, te da su u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i računovodstvenim politikama.

PREDSJEDNIK
Dr Dritan Abazović

